І борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ГРУДНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 23, 1960 No. 245. VOL. LXVII.

КЕННЕДІ ПРОГОЛОШУЄ ДАЛЬШІ НОМІНАЦІЇ, НАРАДЖУЄТЬСЯ В СПРАВІ БЮДЖЕТУ

Палм Біч, Флорида. — Новообраний президент Джан Ф. Кеннеді 21-го грудня повідомив про номінацію на заступника секретаря оборони 54-річного нюйоркського правника Росвелла Л. Гілпатрика, який в роках 1951 - 52 за урядування Трумана був підсекретарем летунства. Гілпатрик ще того самого дня конферував із новонайменованим секретарем оборони Робертом МекНамарою. Сенатор Кеннеді заявив на пресовій конференції, що він пропонував відповідальне становище в департаменті оборони колишньому губернаторові з Міссісіпі Джеймсові П. Колеманові, але він відмовився, кажучи, що його присутність є потрібна в стейті. Кеннеді нараджувався з головними фінансовими і економічними дорадниками в справі бюджету на 1962-ий фінансовий рік. На цих нарадах обговорювали справу збільшеного числа безробітних і зменшених податкових впливів, бо внаслідок цього немає певних виглядів на те, щоб можна було втримати збалянсований бюджет. В цих нарадах брали участь новонайменований секретар скарбу Даґлес Діллон, призначений на директора бюджетового бюра Деніел Е. Белл і Кеннедові дорадники Теодор Соренсен, Маєр Фельдман, професор Колумбійського уневерситету Ричард Е. Нойстадт і заступник директора бюджетового бюра Еллмер Б. Стетс, — бюджетовий фахівець, який залишається на цьому становищі і під час урядування Кеннеді. Щодо дальших номінацій то поширюються вістки, що колишній співробітник Трумана Пол Г. Ніце мав би зайняти якесь визначніше становище в оборонному департаменті, правдоподібно він має бути призначений на асистента секретаря оборони в справах закордонної політики. Пресовий секретар Кеннеді П'єр Салінґер заявив, що Кеннеді пропонував становище колишньому губернаторові з Міссісіпі Колеманові, бо він є льояльний до Кеннеді і під час виборів підтримував массачусетського сенатора хоч теперішній губернатор Росс Барнетт підтримував „незалежних" електорів, які голосували за сен. Гаррі Ф. Бирда — як на кандидата на президента. Гадають, що Ф. Д. Рузвелт молодший, колишній конґресмен із Ню Йорку, буде найменований на секретаря фльоти за те, що підтримував Кеннеді під час виборів. Конґресмен Френк М. Коффін, який програв вибори в Мейні, має бути амбасадором ЗДА в Канаді.

Передбачають рекордові консумпційні видатки в 1961-му році

Ню Йорк. — Видавнича Компанія МекҐро-Гілл передбачає, що в 1961-му році зростуть до рекордової суми видатки споживачів і збільшаться також видатки уряду, бо демократична адміністрація нового президента Джана Ф. Кеннеді повинна здійснити свої виборчі обіцянки і збільшити федеральні видатки. Крайова продукція в 1961-му році повинна збільшитися на $10 більйонів і мала б винести рекордову суму $513 більйонів. Консумпційні видатки в 1961-му році повинні винести $336.5 більйона, бо треба більше видавати на одежу, харчі, комірне і лікарську опіку. Але передбачають зменшення видатків на авта і приладдя. Але Компанія МекҐро-Гілл передбачає на початку року деякі сповільнення в продукції. Гадають, що продукція буде дещо менша в найближчому році в порівнянні з цим роком. Буде пожавлений рух в будівельному промислі.

Потрібно $156 більйонів на модернізацію фабрик

Професор промислової економіки о. Вілліям Т. Гоґан і Френк Т. Келбле заявляють, що американський промисл потребує $156 більйонів на модернізацію фабрик та фабричного влаштування, бо інакше загрожуватиме цій країні зріст числа безробітних. Ці професори Фордгемського університету твердять, що вже одна третина фабрик у ЗДА є перестаріла, і на їх модернізацію треба б видати $96 більйонів, а на заміну старших машин новими потрібно б ще $60 більйонів. Американські промисловці роблять великі інвестиції за кордоном і не дбають про модернізацію фабрик у ЗДА, бо поза кордонами цієї країни мають більші прибутки від вкладених капіталів. Треба б також в найближчих роках видати $13.5більйона на інструменти для робітників, що прибуватимуть нові на працю в різних підприємствах.

В Різдвяному зверненні Президент називає вояків ЗДА „оборонцями миру"

Вашингтон. — В своєму останньому Різдвяному зверненні президент Айзенгавер, як головний командант збройних сил, називає американських вояків „оборонцями миру", які складають жертви тому, що „тепер мир є безумовно найбільшою конечністю." В своєму зверненні Президент заявив, що і пані Айзенгавер приєднюється до його слів подяки і різдвяних побажань всього найкращого та щасливого Нового року. „Нехай вас Бог благословить," — закінчив Президент своє звернення до збройних сил ЗДА вдома і за кордоном. Президентове звернення будуть передавати на Святий вечір і Різдво через військову радіову стацію. Президент заявив, що „світ живе у віці жорстоких і агресивних провідників, подібних до тих, які були в римському світі за народження Христа". Президент казав, що всі американці повинні бути готові до жертви, якщо цього буде треба, подібно як складають жертви американські вояки, яким належиться вдячність всіх американців.

Айзенгавер не є вдоволений з Діллона, який прийняв номінацію Кеннеді

Вашингтон. — Інформатори з Білого Дому заявляють, що президент Айзенгавер дораджував підсекретареві в державному департаменті Даґлесові Діллонові тільки тоді приймати пост секретаря скарбу в кабінеті Кеннеді, коли буде запевнення, що Діллон зможе продовжувати теперішню фінансову політику. Президент Айзенгавер і віцепрезидент Ніксон вказували на те, що демократичний уряд Кеннеді не зможе вести здорову фінансову політику, якщо схоче здійснити свої виборчі обіцянки, тому найкраще для Діллона було б не прийняти пропонованого йому становища. Діллон заявив Айзенгаверові, що президент - елект обіцяв йому, одночасно з пропозицією, вільну руку у виконуванні обов'язків секретаря скарбу. Айзенгавер і Ніксон заявили були Діллонові, що вони не мають нічого проти Діллонової участи в кабінеті, якщо він уважає, що це є в інтерес ЗДА, і якщо є надія на те що можна буде продовжувати теперішню фіскальну політику, яка утруднюванням кредитів не допускала до інфляції валюти. Економічні і фінансові дорадники Кеннеді рекомендують дешеві кредити, тому немає виглядів, щоб Діллон міг продовжувати ту політику, яку тепер веде секретар скарбу Роберт Андерсон.

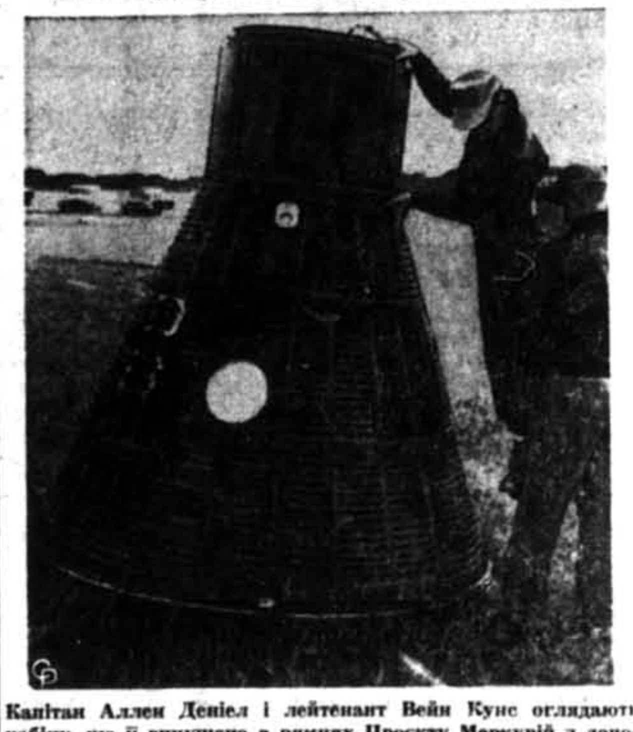
Сенатор Мортон признав вибір Кеннеді на президента ЗДА

Вашингтон. — Голова республіканського крайового комітету сенатор Трустон Б. Мортон заявив 20-го березня, що він припиняє акцію за перераховування голосів в окремих виборчих районах (Іллиной, Тексас, Гаваї), бо колеґія електорів 19-го грудня закінчила свої функції, вибравши на президента сенатора Джана Ф. Кеннеді більшістю 300 голосів на всіх 537. 20-го грудня сен. Мортон признав рішення електорів за слушне і припинив домагатися дальшого обрахунку виборчих вислідів. Сам Ніксон не брав участи в цій акції, і зараз після виборів поґратулював Кеннеді в його перемозі. Сен. Мортон заявив, що він на весні 1961-го року зрезиґнує зі становища голови партійного комітету і працюватиме тільки як сенатор. Мортон тепер заявив, що він сам не вірив в те, щоб Ніксон міг вийти переможцем внаслідок перераховування голосів, бо можливості Ніксона були як 1:10,-000 в користь Кеннеді. Мортон вів свою акцію на те, щоб зберегти чистоту виборів. Але Мортон не признавав вибору Кеннеді аж до 20-го грудня.

Передбачають лагідну зиму

Ню Йорк. — Хоч великі морози і снігові навістили були частину американських стейтів, спричинивши катастрофу, в якій згинули сотки людей, то метеоролог щоденника „Дейлі Нюз" в Ню Йорку Генрі Вебер має відвагу передбачати, що цьогорічна зима, яка почалася о год 3.27 по полудні 21-го грудня, буде досить лагідна. Холодне повітря має тривати до кінця грудня, але від перших днів січня температура злагідніє і такою залишиться аж до половини лютого. Від половини лютого до половини березня знов буде холодніше, але пізніше вже не буде признак зими. Вебер стверджує, що минула осінь пересічно була на 0,7 ступня тепліша, як нормально повинно бути. Дощів було аж 13.75 цаля, майже на чотири цалі більше від пересічних нормальних опадів. Але треба додати, що передбачення Вебера є тільки передбаченнями, бо, покищо немає ще способу передбачати погоду на кілька місяців наперед.

КАБІНА ДЛЯ ЛЕТУ В КОСМІЧНІ ПРОСТОРИ

Капітан Аллен Деніел і лейтенант Вейн Кунс оглядають кабіну, що її випущено в рямцях Проєкту Меркурій з допомогою ракети Редстон на відстань 235 миль над Атлянтійський океан і потім виловлено успішно з допомогою гелікоптера Корпусу морської піхоти. В такій кабіні мав би відбутися лет астронавтів у космічні простори.

Англія не квапиться до нової конференції на вершинах

Лондон. — Англійський прем'єр Герольд Мекміллен признав в дебаті над англійською закордонною політикою в палаті громад, що справа нової конференції „на вершинах" вирине в його першій розмові з новим американським президентом. Він заявив це у відповіді на інтерпеляцію соціялістичного посла Вудрова Ваята, бо англійські соціялісти все ще вірять, що мир можна осягнути через розмови з Хрущовим. Прем'єр Мекміллен звернув увагу названому соціялістові, що він говорив про Совєти, але „забув" про Францію, яка є разом з ЗДА й Англією відповідальною за дальшу правно - державну долю Німеччини й Берліну. Цей зворот Мекміллена коментатори вважають за потвердження остраху, що його висловив на конференції міністрів НАТО в Парижі державний секретар Гертер, що найбільшими турботами в найближчій будуччині буде комуністичний наступ на Західній Берлін і Ляос. Однак, подаючи цю вістку, американські коментатори одночасно твердять, що англійський прем'єр ставиться тепер до ідеї конференцій „на вершинах" куди холодніше і з більшою резервою, як тому два роки, після свого повороту з Москви. Вплинули на це — читаємо — такі причини: 1) крах останньої такої конференції, 2) радикальніше супроти СССР становище нового англійського міністра закордонних справ лорда Гюма і 3) наближення Англії до континентальної Західньої Европи в НАТО та в економіці. Тому, читаємо в коментарях, однаково Англія, як Америка будуть ставитись до нових залицянок Хрущова щодо конференції „на вершинах" — холодно і стримано.

Зростає небезпека перетворення Ляосу в нову Корею

Вієнціян. — Совєти й комуністичний Китай не припиняють активної військової допомоги комуністичним партизанам в Ляосі. Американці сфотографували совєтський літак типу „Ільюшін-14", як він скидав відступаючим військам сотника Конґа Ле зброю й амуніцію. Ці війська, витиснені з столиці Ляосу Вієнціяну, відступили по одинокому шляху, що веде на північ і на той шлях совєтський літак скидає постачання. Але ще небезпечнішою познакою є безупинна комуністична пропаґанда в Північному В'єтнамі, в Москві і Пейпінґу проти Америки, яка нібито збройною інтервенцією в Ляосі привернула панування своїх ставленників. Пригадують, що тої самої тактики трималися комуністи, коли вони приготовляли наїзд на Південну Корею, виправдуючи його потребою нібито поспішити „на поміч корейському народові проти американських агресорів". Постачання зброї комуністами почалось ще за „невтрального" уряду Суванни Фуми та продовжувалось після його втечі до Камбоджі. В американській пресі появився здогад, що події в Ляосі розвиваються так швидко, що ще теперішня адміністрація Д. Д. Айзенгавера буде примушена прийняти рішення про збройну протидію комуністичній агресії. В тому випадку на терені Ляосу, як у Кореї, зударились би великі держави, а потерпів би найбільше місцевий край і нарід.

Король Савді Арабії відсунув від влади свого брата прем'єра

Лондон. — Король Савді Арабії Савд позбавив прем'єрства свого брата, наступника престолу Фейсала, і сам перейняв те становище. Формально проголошено, що король прийняв димісію князя Фейсала, але закордонні обсерватори в Савді Арабії не мають сумніву, що ця зміна прийшла внаслідку затяжного конфлікту, що був між двома братами. Король Савд, що має 58 років, передав в березні 1958 року фактичну владу своєму молодшому на два роки братові Фейсалові, при чому Фейсал став прем'єром, міністром закордонних справ, військових і фінансів. В Савді Арабії існує система абсолютної монархії. Одною з головних політичних причин розбіжностей між двома братами була буцім - то нехіть короля Савда признати президента З'єдиненої Арабської Республіки Ґамаля Абдель Нассера лідером усіх арабів. Також фінансово - фіскальні реформи, що їх переводив Фейсал, буцім - то не подобались королеві. Тому він подбав за підтримку від кочівних племен свого пустинного, але багатого на нафту королівства й відсунув свого брата від влади в безкровному перевороті.

Ірляндський генерал став командантом військ ОН в Конґо

Об'єднані Нації. — Ген. Сім МекКовн, шеф штабу ірляндської армії, став головним командантом 20.000 різнонаціональної армії Об'єднаних Націй в Конґо — офіційно повідомив генеральний секретар ОН Даґ Гаммершилд членів Об'єднаних Націй в останньому дні першої частини сесії ОН, яка у вівторок 21 ц. м. роз'їхалась на ферії до 7 березня 1961. Ген. МекКовн прийшов на місце шведського генерала Карла Карльссона фон Горна, який був командантом військ ОН на ізраїльсько-арабському пограниччі. Ген. Горн буцім-то не хотів бути довше на тому становищі через своє погане здоров'я, але також тому, що він знаходився під обстрілом критики збоку Совєтів і їх африканських поплентачів, які хотіли, щоб військо ОН активно підтримувало владу першого прем'єра Конґа Патріса Люмумби. Генеральна Асамблея вирішила, що всі члени ОН зобов'язані вплатити свої пайки до ухваленого на $60 мільйонів бюджету місії Об'єднаних Націй в Конґо, проте Совєти і Югославія негайно заявили, що вони цій ухвалі не підчиняться і ані цента на ту ціль не дадуть.

Канадійський уряд підтримує свої фірми в конкуренції з закордонними

Оттава. — Міністер фінансів Доналд Флемінґ предложив додатковий бюджет, в якому є змагання уряду підтримати економіку Канади. В бюджеті є податкові привілеї для канадійських фірм, щоб дати їм спроможність успішно конкурувати з закордонними фірмами, які мають свої філії в Канаді. Предложений бюджет є дефіцитовий. Він виносить $5,980,000,000, а дефіцит у фінансому році, що закінчиться 31-го березня 1961-го року, передбачений є на $286 мільйонів. В бюджетовому проєкті на весні цього року Флемінґ передбачив бюджетову надвишку у висоті $12 мільйонів, але податкові впливи були менші внаслідок малої господарської знижки, і тому замість надвишки настав дефіцит. Ті чужі фірми в Канаді, власники яких не є постійними мешканцями Канади, платитимуть окремий прибутковий податок.

ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ МІЖ ДВОМА НІМЕЧЧИНАМИ

Берлін. — Згідно із повідомленням з достовірних джерел, найближчим часом має бути підписаний торговельний договір між Західньою і Східньою Німеччинами. Конференція репрезентантів обидвох німецьких республік в справі підписання цього договору відбулася в ранніх годинах в середу 21 грудня і фінальну зустріч для обговорення уже технічних справ визначено на вечір цього ж дня. Представник західньо-німецького уряду Фелікс фон Екгардт заявив у Бонні, що договір буде підписаний ще до Різдва цього року, значить до 24 грудня 1960 року. Договір, який має бути ратифікований ще урядами Східньої і Західньої Німеччини, передбачає низку взаємних концесій. Зокрема Західня Німеччина не настоює на формальному скасуванні встановлених східньонімецькими комуністами обмежень в доїзді із Західнього до Східнього Берліну і готова прийняти запевнення Східньонімецького уряду, що в майбутньому ці обмеження не будуть практично стосовані. З другого боку, східньонімецькі комуністи мали запропонувати різні полегшення для ввозу західньонімецьких товарів до Берліну і з Берліну. Останнім часом проблеми торгівлі між обидвома німецькими республіками відігравали видатну ролю в совєтських намаганнях посилити холодну війну проти Західньої Німеччини. Нікіта Хрущов, як прем'єр Совєтського Союзу виступив був із вимогою, щоб західні держави закінчили стан окупації в Берліні і зробили його здемілітаризованим вільним містом. Західні держави відкинули цю вимогу, заявляючи, що теперішній стан мусить бути задержаний, поки не буде вирішене майбутнє становище цілої Німеччини. Остання фаза комуністичної кампанії проти „окупації" Західнього Берліну західніми великодержавами почалася була з кінцем серпня ц.р. Східньонімецькі комуністи встановили тоді були низку комунікаційних обмежень для громадян Західньої Німеччини в їхньому переїзді через східньонімецьку територію і почали вимагати спеціяльних дозволів для в'їзду західніх німців до Східнього Берліну. Відповідаючи на ці обмеження, Західня Німеччина уневажнила торговельний договір із Східньою Німеччиною, речинець якого кінчався 31 грудня ц.р. і згідно з постановами якого торговельний рух між обидвома республіками досяг у 1960 році суми 300 мільйонів долярів. Скасування цього договору було важким економічним ударом для Східньої Німеччини і тому теж східньонімецький комуністичний уряд звернувся до Бонну з пропозицією встановити новий договір, обіцяючи не стосувати у практиці транспортових і комунікаційних обмежень.

Франція плянує репресії проти Марокка

Париж. — Французький уряд призадумується над відплатними заходами проти Марокка, який у своїй підтримці альжирських партизанів та ворожих виступах проти Франції дійшов вже так далеко, що перепускає через свою територію комуністичну зброю для альжирців. Французького амбасадора в Рабаті Рожера Сейду, відкликано для консультацій до Парижу. Він має вернутись з кінцем тижня до столиці Марокка. Франція не може зривати дипломатичні взаємини з Марокко з уваги на своїх 200.000 громадян на терені Марокка. Ненормальна ситуація полягає в тому, що коло 20.000 французьких техніків і фахівців, запрошених марокканським урядом, чи працюючих в Марокко ще від часів тамошньої французької влади, помагає втримувати на ходу марокканські залізниці, електрівні й інші заклади публічної користи. Французький уряд думає, чи не відкликати всіх їх до Франції, що проте викликує нову проблему — як їх затруднити. Зворот Марокка, що завжди орієнтувалось на Захід, в сторону комуністів, це важкий удар для Франції і цілого Заходу, зокрема для ЗДА, що мають там свої бази.

В Конґо стараються ізолювати прихильників Люмумби

Леопольдвіль. — Центральні власті під проводом президента Касавубу і шефа конґолійської армії полк. Мобуту організують бльокаду провінції Орієнталь, яка стала центром руху прихильників Люмумби. Перервано всяку комунікацію по ріці Конґо на відтинку, що проходить поперез ту провінцію, та заборонено до тієї провінції з її столицею Стенлейвіль всякі цивільні й торговельні лети. В провінції Орієнталь прихильники Люмумби, які сформували протикомуністичний уряд, розпоряджають 6.000 вояками. Вони вже дістали і мабуть далі дістають летунським шляхом зброю від Совєтів. Касавубу і Мобуту роз'їздять тепер по всіх столицях конґолійських автономних провінцій. На 15 лютого 1961 р. заповіджено у столиці провінції Катанґа Елізабетвілі конференцію круглого стола — всіх найвидатніших конґолійських різнопартійних лідерів та представників всіх конґолійських провінцій, із яких деякі проголосили відірвання від держави й власну „самостійність", чим збільшили конґолійський хаос.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** в п'ятницю 23-го грудня перед Білим домом засвітить крайову ялинку і при тому виголосить промову. Президент із родиною відзначатиме Різдво в Білому Домі. Артур Бріско подарував президентові 42-фунтового індика і ґальон найкращих устриць з американських вод.

● **Королівський Банк Канади** мав чистих прибутків в році, що закінчився 30-го листопада 1960 на $19,503,702, і дивіденда від одного уділу виносила $3.04. В минулому році прибутки цього банку виносили $17,119,140, а дивіденда від одного уділу — $2.83.

● **Секретар фльоти** Вілліям Б. Франке відвідав в бруклинському шпиталі тих робітників, які були побавені або попечені під час пожежі літаконосця „Констеляція". Деякі робітники оповідали секретареві фльоти, як вони чудом врятувалися з горіючого літаконосця, на якому згинули 49 осіб, а 100 робітників були попарені й попечені.

● **20-го грудня** новонайменований державний секретар Дін Раск відвідав у Вашинґтоні секретаря Крістіяна А. Гертера, з яким обговорював справу перебрання урядування в дні 20-го січня 1961. Розмови відбувалися під час другого сніданку. Гертер інформував свого наступника про головні проблеми закордонної політики ЗДА.

● **Державний департамент** дозволив американським урядовим науковцям брати участь в п'ятому Міжнародному Біохемічному Конґресі, який відбудеться в серпні 1961-го року в Москві, і в якому братимуть участь науковці з комуністичного Китаю. В цьому дозволі виразно зазначується, що американські урядовці виступатимуть в Конґресі як приватні, а не державні вчені.

● **В першому дні** астрономічної зими, 21-го грудня, почалося обрахування диких птахів, які живуть у ЗДА і Канаді. В цьому обрахунку мають брати участь 8,000 осіб і обрахунок закінчиться 2-го січня 1961-го року. Цілий терен поділений є на 600 районів, які обіймають по 176 квадратових миль. Висліди цього обрахунку будуть опубліковані в квітні в органі Нешенел Одюбон Сосаєті, що називається „Одюбін Філд Нотс".

● **Крайова Фундація** для поборювання недуги поліо повідомляє, що в найближчому році плянує зібрати $45 мільйонів на боротьбу проти дитячого паралізу. Збірку цю переводитимуть під назвою „Похід даймів" у всіх місцевостях цієї країни.

У СВІТІ

● **Етіопський монарх Гайле Селяссі** заявив, що остання палатна револьта проти його режиму не вплине на зміну його дальшої політики. Він відбув пресову конференцію у своєму палаці в Аддіс Абебі. Він запросив понад 50 закордонних кореспондентів, які розпитували головно про подробиці невдачного перевороту.

● **В західньо - африканській Ґгані** арештовано понад 30 провідників опозиційної до президента Ґваме Нкрумаґа партії. Кваме Нкрумаґ править по диктаторськи з амбіціями на всеафриканського лідера. В Аккрі, столиці Ґгани, й інших тамошніх місцевостях — стоять пам'ятники в честь Нкрумаґа та висять його портрети. Він проводить там свій „культ особи" цілком за зразками Сталіна. Тому й задивляється на Совєти і підтримує Люмумбу.

● **Прокуратор у Франкфурті,** в Західній Німеччині, подав до відома арештування останнього команданта страхітливого нацистського кацету в Авшвіці (Освєцімі), 49-річного колишнього майора СС Ріхарда Бавера. Це останній із тої нацистської верхівки в Освєцімі, яка завинила у фізичному винищенні буквально десяток тисяч тамошніх в'язнів. Бавер скривався під зміненим прізвищем в молому селі в Шлесвіґу-Гольштайні, де він працював, як дереворуб.

● **Новий прем'єр Ляосу Бун Ум,** хоч має прозахідню орієнтацію, проте заявив, що його уряд не зірве дипломатичних взаємин з Совєтами. СССР — мовляв — є членом Об'єднаних Націй, а його амбасадор акредитований при королі Ляосу, тому „нічого покищо в цій справі не можна вдіяти".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sun s, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City. N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Без жалю і сліду

Перша частина 15-ої звичайної сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, яка почалась 20-го вересня ц. р. і скінчилась у минулий вівторок, 20-го грудня, не причпорила слави цій найвищій сучасній міжнародній установі. Розпочалася вона під знаком з'їзду більших і менших комуністичних вождів з різних частин світу, які погнались до Ню Йорку на заклик Нікіти Хрущова, що хотів мати відповідну авдиторію для своїх пропагандивних виступів. Відомо, що ці його циркові виступи дійшли до шпилю після промов канадійського прем'єра Діфенбейкера і філіппінського сенатора Сумульонга, які наступили на найболючіший совєтський нагніт, що ним є проблема поярмлених Москвою народів. В атмосфері кількагодинних промов, авантюр, закулісових нарад, інтриг і затій, ведених Хрущовим та його манекенами Фіделем Кастром, Кваме Нкрумагом і іншими, не було взагалі місця для ділових нарад. І тому щойно 14-го жовтня ц. р., після від'їзду Хрущова і його сателітів та підбрехачів, між котрими своєю промовою в Генеральній Асамблеї опоганив себе й Україну і „наш" Микола Подгорний ,можна було подумати над вичерпуванням денного порядку, зложеного з 87-ох точок.

Прийняття 15-х нових держав до членського складу Об'єднаних Націй, в тому числі тільки одної з-поза Африки (Кипр), страшенне ускладнило відносини в ОН. Збільшилось не тільки число промовців на Генеральній Асамблеї та її двох Політичних комісіях, але й скількість „невтральних", що йшли на поводі Совєтів. Все ж, вони не підтримали Хрущова в його одвертій кампанії проти генерального секретаря ОН Дага Гаммершилда. Але ця кампанія продовжувалась аж до кінця. Вперше цілком ясно виявилась совєтська тенденція — або підкорити собі Об'єднані Нації та перетворити їх в інструмент власної політики, або розвалити цю установу. На Раді Безпеки Совєти зголосили своє 91-ше „вето", проти прийняття Мавританії, та спротивились поширенню членства Ради Безпеки і Соціяльно - економічної Ради, хоч членство ОН зросло до 99. З великих ділових справ прийнято тільки такі постанови, які не матимуть ніякого практичного значення, як, наприклад, у справі усамостійнення азійсько- африканських колоній, з промовчанням колоній совєтських, та у справі усамостійнення Альжиру. Вислід нарад у справі Конга, що товклась і на спеціяльній сесії Генеральної Асамблеї напередодні звичайної, і ще раз на Раді Безпеки та врешті в останніх днях сесії знову на пленарному засіданні, був найбільш характеристичний для відносин і практичних можливостей Об'єднаних Націй в 15-му році їх існування: не можна було взагалі перевести будьяку резолюцію.

В сліпий кут зайшла справа міжнародного роззброєння, бо прийнята формальна резолюція ні на крок не посуває її вперед. Було ясно, що в цій та в інших кардинальних справах, як ось проблема з'єднання Німеччини, якої навіть не включено на порядок сесії, Москва й західні держави чекають, поки обійме урядування новий американський президент. Від того, чи буде продовжуватись холодна війна в останній гострій формі, чи повіє співіснувальний вітер з якимсь новим апокаліптичним „духом", залежить, чи в другій частині сесії, яка почнеться 7-го березня наступного, 1961-го року, будуть розглядати такі справи, як Мадярщини й Тибету, зголошені Заходом, та летунських інцидентів „У-2" та „РБ-47" ,зголошених Совєтами. Перервано цю сесію головно з уваги на зміну уряду в ЗДА. Рішення про відновлення сесії щойно 7-го березня прийшло проти плянів Хрущова, який хотів, щоб з весною 1961-го року зійшлась нова „вершинна" надзвичайна сесія Генеральної Асамблеї виключно для справи роззброєння, наче б 99 президентів і прем'єрів могли краще розв'язати її, як вузький круг фахівців із кількох великодержав. Але ось читаємо, що Хрущов хоче „пристосуватись" до того нового рішення і — приїхати знову до Ню Йорку в квітні 1961-го року задля нової скандалістики .

Покищо закінчилась ця перша частина сесії ОН, не залишивши по собі ні сліду ні жалю.

Пропаганда з бюджетом

В кожній нормальній державі світу кожночасний щорічний бюджет, рахунок передбачених прибутків і видатків держави в якомусь році, базується виключно на можливих реальних чи зближених до реальних числах і цифрах.

Розуміння державного бюджету в Совєтському Союзі має дуже мало спільного із західнім поняттям цього слово. Як і всі інші свої заходи й акції, Совєти трактують бюджет в першій мірі, як пропагандивний засіб, спрямований, з одного боку, на досягнення різних пропагандивних цілей, а з другого боку на законспірування розмірів і засягу асигнувань на розвиток різних ділянок державного життя.

З того погляду цілком недопускальне порівнювання совєтського буджету із бюджетами великих західніх держав, таких, як наприклад, ЗДА чи Англія. Така господарська ділянка в Совєтському Союзі, як народне господарство, що охоплює тяжку індустрію, будівельну, легку і харчову промисловість, сільське господарство, транспорт та інше. фінансування яких в СССР виносить майже половину всього бюджету — в 1960 році 328,487,968,000 рублів на всіх 745,808,593,000 рублів загальної суми витрат у прийнятому дня 30-го жовтня 1959 року бюджеті, — не охоплена майже цілком у бюджеті ЗДА, бо вона належить до приватної ініціятиви. Так само стоїть справа з другою велетенською совєтською ділянкою — суспільно - культурними цілями — які охоплюють усе шкільництво, науково - дослідницькі установи, бібліотеки, клюби, театри, пресу, радіо, телевізію, шпиталі і санаторії та інше, і на які совєтська держава мала асигнувати в 1960 р. на цілу одну третю бюджету — 247,782,162,000 рублів на всю загальну суму витрат у минулорічному бюджеті. Усі ці названі суспільно - культурні ділянки у ЗДА, як відомо, не входять в систему державного життя, але є знову ж ділянками приватної чи громадської ініціятиви, що їх західні держави щонайбільше підтримують своїми дотаціями.

В бюджеті Совєтського Союзу на 1961 рік, запропонованому на шостій сесії Верховної Ради СССР дня 20-го грудня ц. р., совєтський міністер фінансів Васілій Гарбузов виступив із ревеляцією, що видатки на оборону Совєтського Союзу будуть видатно зредуковані, що мало б, буцімто, доказувати, миролюбність совєтської політики, Так, видатки на оборону СССР в 1961 р. мали б виносити, згідно з новим бюджетом, 9,255,-000,000 нових рублів або 11.9% цілої бюджетової суми витрат ,значить на 1.1% менше, як в 1960 році, коли ці видатки виносили 96,121,000,000 рублів, значить, 13% усієї суми витрат. Всю облуду і забріханість цих чисто пропаґандивних ревеляцій про споводну редукцію видатків на мілітарні цілі виявляють красномовно дальші ревеляції цього ж Гарбузова, в яких він стверджує, що видатки на „наукові цілі", які в СССР охоплюють таку цілком військову ділянку, як будівництво далекосяжних ракет, будуть збільшені на 4 більйонів, значить на 15% більше від минулорічної суми, і що видатки на розбудову тяжкої індустрії будуть збільшені на 9.5% у порівнянні до минулого року.

Вже самі тільки ці останні приклади доводять, що про ніяку редукцію совєтських зброснь і витрат на мілітарні цілі не може бути й мови, а навпаки, що Совєти докладають усіх зусиль, щоб свій мілітарний потенціял збільшити, обдурюючи водночас світ і своє населення фальшивими числами і даними.

ЗАХІД І МОСКОВІЯ

Недавно на книжковому ринку в Німеччині з'явилася нова праця відомого публіциста Вернера Келлера. Вона має 450 сторін і зветься: "Ost minus West = Null" (Схід без Заходу рівняється нулеві).

Вернер Келлер здобув собі ім'я в світі книгою „Біблія мала рацію", що вийшла в різних мовах і мала великий успіх. Тепер В. Келлер взявся до іншої теми: прослідити впливи Західньої Европи на розвиток Росії.

Треба зазначити, що ця ідея не нова. В 19 віці були в Росії два політичні напрямки; „західники" і „слов'янофіли". Перші твердили, що Росія без Західньої Европи лишилася б в стані варварства, а слов'янофіли пробували доказувати, що старинне московське царство мало вищі морально-політичні основи і що Захід („гнилий запад") приніс російському народові тільки згубу.
казус теж впливи політичні.

Ми не можемо в основі погодитися з Вернером, що трактує історію Сходу Европи за штучною схемою „єдиного русского народу". Тому він починає історію Росії з Києва, хоч ясно мусить бути кожному дослідникові, що наша Київська Русь це не Московщина. Американський історик Ганс Кон це енергійно підчеркує в своїх працях, коли пише, що Україна - Русь ніколи не мала розриву з Заходом культурно й політично, а тим часом Московщина, бувши під монгольським пануванням 250 років, збудувала свій режим і побут на основах Золотої Орди.

Взявши під увагу цю незорієнтованість автора, не здивується читач, коли в книжці Вернера знайде в „одім мішку' з деспотичними володарями Москви також дицарських князів київських.

Друга методологічна помилка Келлера є в тім, що він Київську державу трактує як напіввварварську і не хоче бачити величезних культурних успіхів наших предків від часу прийняття християнства. Всю культурну творчість Київської України - Руси приписує Вернер впливам Візантії! Зовсім не показує Вернер того, що наш Київ в 11 - 12 віці в культурі своїй стояв вище тодішньых молодих держав — Англії, Німеччини, не кажучи вже про скандинавські країни, що ще перебували в поганстві. До речі, В. Келлер відновлює старинну легенду про „запрошення варягів" східньо - слов'янськими племенами, мовляв, „приходьте і пануйте над нами". Історичним фактом є, що східні слов'яни (зокрема поляни над Дніпром) мали державне життя до приходу норманів - варягів із Скандинавії. Варязькі вояки приходили перше як найманці, щоб служити для охорони городів східних слов'ян перед чужими нападами. Пізніше отамани цих варязьких ватаг захопили владу, усунувши місцевих володарів. Келлер не вмів показати в своїй книзі, як то сталося, що Золотоверхий Київ, центр великої імперії, в 12-13 віці підупав. Це спричинили напади кочовиків зі Сходу, що невпинно руйнували культурну працю нашого народу. А всеж, в цій кілька-столітній боротьбі Україна не заниділа культурно. На це мусів би звернути увагу В. Келлер, коли описує европеїзацію Московщини за влади царя Петра І-го на початку 18 віку. Звичайно, московський цар користався технічними силами західньо - европейських народів, але ці впливи переходили через працю українських культурних діячів. Без „учених малоросіян", вихованців Київської Академії та західніх університетів, реформи царя Петра І-го на Московщині повисли б у повітрі: вони перекладали наукові і технічні праці із західніх мов, були організаторами модерного шкільництва на Московщині (св. Дмитро Ростовський-Туптало), вони творили конституцію держави (Теофан Прокопович), вони реформували церковне життя на Московщині (Стефан Яворський). Цих українців були тоді тисячі на Московщині. Але Вернер усе приписує західньо - европейським ученим.

Праця Вернера інформативна в розділах, що описують, як комуністична російська влада створила військову силу з допомогою західніх держав і як західні капіталісти (включно з Америкою) збудували величанські індустрійні підприємства від 1929-го року. Цим способом, шукаючи зисків, західні капіталісти створили небезпеку для цілого вільного світу. Бо різні совєтські підприємства — фабрики тракторів, танків, літаків — служать імперіялістичній політиці Москви.

В. Келлер подає множество фактів ,як совєтські наукові установи перекладають праці з чужих мов і використовують для себе досягнення Заходу, особливо в ділянці технічних наук. За ці переклади чи і за переклади творів західніх письменників — Москва нічого не платить.

В той час, коли кожне досягнення західніх учених є доступне для науковців СССР, навпаки, всі технічні відкриття совєтських учених визнано „державною тайною" і совєтські професори не сміють ділитися своїми здобутками з західніми колегами.

В таких обставинах тим сумніше явище, що Захід — як це знову доказує книжка В. Келлера — продовжує страшну плутанину щодо історії Московщини, прийнявши за правду створену російськими імперіялістами легенду. Книжка Келлера знову пригадує необхідність продовжувати і постійно скріплювати та збільшувати зусилля українців для поширення їхньої правди, протиставляючи її російській імперіялістичній легенді. **А. Е.**

МАМО, ЦЕ Я . . .

Ходять світанки осінні, прозорі,
Кожна росинка зорею сія.
В батьків одвірок
постукаю скоро:
— Мамо, це я . . .

Ось і прийшов я додому,
у гості
Через бурхливі, швидкі ручаї,
В хату, що ставив ще дід
на помості,
В теплі обійми твої.

Знаю, скучала не раз
в самотині,
Ждала мене з неспокійних
стежок,
Може, й сльоза не уперше-то
нині
Блиснула, наче срібла
ланцюжок.

Знаю, в обиді
не будеш ти, нене,
Що не надовго прибув я сюди.
Знову чекають дороги на мене,
Знову гукають мене поїзди.

Ходять світанки осінні, прозорі,
Кожна росинка зорею сія.
Рано - вранці прокинуся
скоро;
— Мамо, це я . . .

КУЗЬМА ЖУРБА

Д-р Богдан Галайчук

ЗДА В РОЛІ ВИНУВАТОЇ НЕВІСТКИ

(1)

Буенос Айрес, 11-го грудня. — Як виходить з відгуків американської преси, опінія ЗДА була глибоко потрясена недавньою телевізійною програмою „Yankees no!". Невже можливо, — мовляв, — що на нашому континенті існують такі жахливі злидні? І винуватими за ті злидні вважають нас? Що нас так ненавидять? Кожному народові немило бути ненавидженим; вистане пригадати, як прикро переживаємо обвинувачення у антисемітизмі, хоч би у зв'язку зі справою Шварцбарта. Зокрема болюче воно мусить бути американцям, які бажали б навіть спасти ввесь світ, поширюючи на нього свій американський стиль життя. Нарід, якому судилося сьогодні відіграти таку відповідальну історичну ролю, не може ховати голови в пісок — тому слід поґратулювати режисерам телевізійної програми, що зуміли викликати настільки сильний психологічний шок, заставляючи обивателя з Мідвесту глянути правді у вічі.

Та невже та правда аж така трагічна? Невже справді латиноамериканці живуть в таких неймовірних злиднях, невже винують сиків — і невже мають основу їх винувати?

**

Найбільше враження зробили на глядачів житлові умови, бо цеж найбільший „фотогенічний" показник злиднів, Але, треба додати, доволі умовний, а саме обумовлений підсонням та житловою культурою народу. Хто, по дорозі з Европи до Південної Америки, мав нагоду звидіти тубільчу дільницю Дакару, бачив, як мурини живуть в хижах, плетених з мат — і не зважаючи на те, вони добре віджилені, веселі; стіни з плетінки вистачають у тропічній країні ,де немає зими. Подібне можна сказати про дільниці Ріо де Жанейро, де мешкає чорна бідота. Навіть в Буенос Айресі зима настільки лагідна, що здорова людина може безпечно провести її в „ранчі", зробленій зі старих скринок чи з папи — що їх бачите у бідних дільницях, званих „Вілля Картон" або „Вілля Мізерія".

З другого боку, різні народи, незалежно від загального культурного й економічного рівня, мають вищі або нижчі вимоги відносно житлової культури. Паризьке робітництво заробляло куди краще ніж, наприклад, львівське, але у Львові годі було стрінути такі жахливо брудні робітничі дільниці, як у Парижі з околицею. Сьогодні над тутешніми „Вілля Мізерія" роїться від телевізійних антен — бо для їхніх мешканців телевізор більш потрібний, як пристойне житло.

Трудність у тому, що біла людина не може рішитися жити у ранчі з папи — а не маючи мешкання, не може одружитися. Давніше подажа дешевих мешкань заспокоювала попит. Труднощі почалися, як до влади прийшов Перон, який „змилосердився" над льокаторами і заморозив чинші; наслідок такий, що дешеві чиншові доми не надаються на інвестицію капіталу, тому їх перестали будувати. Замість дешевих кредитів на однородинні доми для робітничих і урядничих родин, Перон знайшов іншу розв'язку; будову спектакулярних казарм - моноблоків, на яких будівельні підприємці доробилися казочних мастків — але які залишилися частинно невикінчені до сьогодні. Пішов Перон, прийшла нова орієнтація у соціяльній політиці. Державний гіпотечний банк дає будівельні кредити — але лиш на люксусові мешкання з 2-3 кімнатами для служби. Мешкань для скромних родин як не було так і немає .

В Латинській Америці існує житлова проблема, — і специфічний підхід до тієї проблеми. Наприклад, Перон — патентований „ктитор і благодітель бідноти" — збудував найбільше та найелегантніше в Латинській Америці летовище Есейса та получив його зі столицею автострадою. Та остання перетинає мальовничу і гарно забудовану околицю, але в одному місці переходить біля злидарської дільниці, склеєної з бляхи, скринок, папи. Вистарчив би один більший моноблок, щоб переселити туди злидарів — та Перон знайшов практичнішу розв'язку тієї урбаністичної проблеми: казав збудувати вздовж автостради мур, що заслонив „Віллю Мізерію". Венесуельський диктатор не посував так далеко своєї „гуманности'; коли Каракас розбудовувався, наближуючись до злидарської дільниці, населення тієї останньої мусіло переноситися, зі своїми хижами, на більш віддалені терени.

Характерне, що американські глядачі були такі зворушені житловими умовинами саме в Каракасі, столиці Венесуелі, що, завдяки нафтовим багатствам, різниться з економічного погляду від решти Латинської Америки: на одного мешканця припадає у Венесуелі $860 річної ренти, в Аргентині — $370; у Перу лиш $154, цебто на одного венесуельця припадає малощо менше як на німця ($908), більше ніж на голляндця ($785).

У другій світовій війні Німеччина була доценту збомбардована, Голляндія збомбардовна та частинно затоплена — а всетаки німці і голляндці мешкають сьогодні розкішно. Чому? Бо у тих народів досить висока житлова культура і досить волі, щоб заспокоїти вимоги тієї культури, закасуючи рукави. Того саме бракує кольоровій частині венесуельського населення — як це з'ясував наш земляк з Каракасу, д-р Стаховський, у низці преґарних репортажів. Довідаєтеся з них, що венесуельський уряд (ще за диктатури) не жалував грошей на будову модерних фарм, але мусів поселювати у них европейських іміґрантів, бо кольорові туземці воліють жити у своїх хижах збудованих з галузей — як ті птиці небесні, що не орять і не сіють . . .

Можна сказати, що на те немає ради, або можна обвинувачувати венесуельський уряд, що не знайшов якоїсь ради, якогось способу, щоб двигнути чорну бідноту на вищий культурний, а вслід за тим і економічний рівень — але при чому тут Америка? Чому винувати у всіх язиках світу американців? Чому дошукуватися причин демонстрацій проти Ніксона у венесуельських злиднях — а не в комуністичній агітації, що тенденційно спрямувала ресентимент на невластиву адресу?

**

Щоб оцінити як слід латиноамериканські злидні, треба шукати іншого показника, що його годі сфільмувати, але можна зміряти, висловити цифрами: це хронічне недоживлення, яке дається в знаки поважній частині населення.

Але з того погляду „Латинська Америка" це широке поняття, яке годі звести до одного спільного знаменника. В Аргентині на голову припадає денно 3,275 кальорій — цебто більше ніж у ЗДА (3,250) і мало що менше ніж в Новій Зелядії (3,281). На болівійського індіянина з андійської високорівні припадає коло — 1,300 кальорій — цебто менше від пересічної таких недоживлених континентів як Азія й Африка (2,200). Правда, аргентинець їсть забагато м'яса, замало городовини й овочів — відтіля диспропорція між кальоріями і вітамінами; правда теж, що болівійська статистика насуває поважні сумніви;. але навіть допускаючи поправки, контраст залишається дуже гострий.

Та впродовж деякого часу, за Перона, на внутрішнє споживання призначувано мінімальну кількість м'яса — щоб втримати експорт, необхідне джерело девіз; а одного року прийшлось імпортувати пшеницю з Канади. Чому? Бо Перон встиг був божевільною політикою зовсім зруйнувати аргентинське хліборобство й скотарство — з одного боку обнижуючи ціни, а з другого посилюючи міграцію селян до міст.

Болівійські рудокопи могли б були краще віджилятися, коли б власники копалень, теж болівійці (зокрема славна родина „динових магнатів"

(Закінчення на стор. 3-ій)

Стільки „свічки й воску"

Свого часу інформовано у „Свободі" про відновлення „діяльности" заснованого колись бл. п. Владикою Василієм Такачом „Карпато - Руського Історичного Товариства" з осідком у Піттсбургу — для кращого пізнання минулого — вітки нашого народу за Карпатами.

В тижневику „Бизантайн Кетолик Ворлд" з 20-го листопада ц. р. (пів - офіціозу Піттсбурзького Екзархату для вірних візантійського обряду) подано дальшу з черги вістку про намічений плян цього Т-ва, яке в оригіналі носить дивовижну назву „Карпато - Русского Історичного Товариства". По думці теперішнього проводу цього Т-ва, першим етапом його реактифікації має бути — збирання історичних книг, видань пам'яток у різних мовах світу, що мають відношення до минулого цього „карпато - русского народу".

Також сказано, що для адептів історії та науки про цю територію нашої безталанної Батьківщини — являється конечним — подавати відомості, інформувати заінтересованих осіб — про відповідну „карпато - русску" літературу по різних публічних і наукових бібліотеках цієї країни.

Під кінець подано питтсбурзьку адресу цього „історичного товариства", але й тим разом зовсім анонімно, без подання імен та наукових ступнів, історичного або публіцистичного стажу — теперішніх керівників тієї наукової установи наших рідних (але чомусь духом далеких) братів. Було б вказано й доцільно висилати туди в обмін відповідну українську літературу, зокрема ж в англійській мові. Адреса цього Товариства:

The Bishop Basil Takach Carpatho - Russian Historical Society, 3528 Forbes Street, Pittsburgh 13, Pennsylvania.

Кор.

П. Заярський

МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

(2)

Цурається свого і соромиться навіть рідного імени Степан Галушка („Вертеп"). Він міняє своє ім'я і прізвище на Стів · Гап.

Типовий образ черствого егоїста і скупаря показано в гуморесці „Добродій „Н". Головний герой її містер Гриць Кваша на сьомому році свого перебування в Америці придбав добрий двоповерховий будинок і збирає гроші, щоб купити другий будинок і відкрити в ньому свою власну крамницю, Для Кваші єдина мета в житті — це збагачення. Він усякими способами уникає земляків, не дає нікому своєї адреси, щоб ніхто не просив у нього пожертв на добродійні цілі. А коли, випадково довідавшися про адресу Кваші, до нього зайшли жінки, що збирали пожертви на допомогу інвалідам та дітям, що залишилися в Німеччині, то Кваша ледве спромігся пожертвувати 20 центів. В образі Кваші автор висміює тих нових еміґрантів, що в гонитві за багатством втратили людські почуття жалю і милосердя і перетворилися в бездушних черствих егоїстів, що цураються людей і громадського життя. Егоїзм та жадобу до збагачування висміяв М. Понеділок і в своєму більшому творі „Вертеп".

Гостро картає М. Понеділок міщанську обмеженість деяких еміґрантів, що не цікавляться українськими справами, що не читають українських газет, а натомість читають бульварні газети — російську та польську, виявляючи найбільше зацікавлення убивствами, самовбивствами і всякими „происшествиями" („Осля і слоник").

Коли таких типів запрошують передплатити українську газету, то вони відповідають, що їм поштар до хати щодня приносить аж дві газети . . . російську і польську. Українських же газет такі „патріоти" зовсім не передплачують. Коли ж їх запрошують передплатити якесь українське періодичне видання, чи, наприклад, „Українську Енциклопедію", то вони відмовляються, покликаючись на брак грошей, а часом ще й інші причини додають: „І часу, і очей нема" („Вертеп").

З сатиричною загостреністю висміює Понеділок неуцтво і некультурність певної частини американських українців, що не розуміють великої мистецької краси української народної пісні. Ось представники цього обскурантизму, некультурности і неуцтва — Майк Булька та його жінка („Пісні з Нової Гвінеї"). Вони не розуміють великої краси українських пісень в обробці Лисенка, Стеценка та інших видатних композиторів. Вони воліють купувати низькоякісні патефонні пластинки, продуковані такими ж як і вони неуками — „бизнесменами", і слухати халтурні „співанки" на зразок „Ой, чого я красна, бо я свиней пасла". Найбільшої шкоди завдають ці „бульки" українській справі тим, що вони рекомендують цю жахливу халтуру необізнаним американцям, як зразки української пісні.

Використовуючи засоби сатиричної гіперболізації, Понеділок в гуморесці „Соборний борщ" гостро висміває роз'єднаність і розсвареність української еміґрації та поділ її на „східняків" і „західняків". Це ж саме негативне явище, що веде до розбиття сил, картає автор і в „Вертепі", констатуючи існування . . . п'яти жіночих організацій.

В одній із своїх гуморесок „Їхнє превосходительство" М. Понеділок гостро скритикував прояви російського шовінізму серед колишніх „малоросійських поміщиків", що живуть тепер в Америці і мріють ще вернутися на старі місця і „пороти" там нагайками сорочинських „хахлів". Коли совєтські українці, грузини, вірмени, та представники інших народностей Совєтського Союзу здобувають перемоги в спортових змаганнях, то російський еміґрант Коцеса називає їх не „совєтськими" спортсменами, а „російськими". Коли ж росіянин-солдат Лаптєв чинить насильства в совєтській зоні Німеччини, то Коцеєв називає його „совєтським" солдатом, а не російським. Така подвійна бухгальтерія дуже типова для російських шовіністів.

Багато гуморесок на теми еміґраційного життя не мають сатиричної загостренссти та спрямованости. У багатьох із них розповідаються лише смішні історії, оповиті легким гумором автора („Вибитий зуб"; „Послуга"; „Спека і кіно"; „По коропи" та інші).

В одній із них („Кара Божа") автор з великим гумором і дотепністю змалював труднощі з паркуванням автомобілів у великих містах.

**

Друга частина гуморесок М. Понеділка гостро висміює совєтську дійсність. Частина цих гуморесок подає сатиричні картини умов українського селянства, загнаного насильно в колгоспи. В повному динаміки гумористичному творі „Самогубство" автор малює картину бунту жінок проти колгоспів в зв'язку з наказом передати всіх курей в колгосп. Коли міліціонери зайшли в хату, вони побачили таку незвичайну картину: — „Там на тоненькому шнурку, витягнувши шийку, висіла курка. У ногах тримала папірець. Розгорнули і прочитали: „Кінчаю самогубством, бо не можу знести партії триста яєць. Ліпше смерть, ніж таке життя, Чубата".

В гуморесці „Цвітуче колгоспне життя" Понеділок в живих образах конкретизує сухе повідомлення совєтської газети про брак відповідного посуду для молока, внаслідок чого молоко перевозять у бочках та діжках. Автор користується мовними засобами сатиричної характеристики, протиставляючи назву колгоспу „Квітуче життя" написам на бочках, в яких перевозять молоко: „Бочка з овочево-розсольного комбінату"; „Пивоварний завод ім. Політбюро". А далі читаємо: „До гарби причеплено гасло „Виконаємо молочну п'ятирічку за чотири роки". Це гасло ще більше поглиблює сатиричний ефект, досягнутий цією невідповідністю назви колгоспу написам на бочках з молоком.

Але не тільки тари для молока бракує в колгоспах. Колгоспники не мають найпотрібніших товарів широкого вжитку. В колгоспній кооперативі немає ні сорочок, ні ґудзиків. Коли ж приходять до кооперативи якісь товари, то вони такої поганої якости, що ними неможливо користуватися: гребінці тут дерев'яні з залізними зубцями, черевики з дерев'яною підошвою і гумовим верхом, а мило „міцне, мов цемент, наполовину з піском". „Можна ним мити обличчя, прати білизну, чистити каструлі . . ., якщо хочеш, можна гострити ножі, сокири та інше гостре приладдя". Так користуючися засобом сатиричної гіперболізації, автор в гуморесці „Колгоспна кооператива" висміює совєтську владу за її неспроможність дати селянинові найпотрібніші товари щоденного вжитку.

КОМУНІКАТ

Ради Ордену Лицарів Залізного Хреста і Представництва Уряду Української Народної Республіки у ЗДА

30-го жовтня 1960 року, Орденська Рада Ордену Лицарів Залізного Хреста відбула в Ню Йорку друге з черги засідання, на якому розглянула заяви та подання, що поступили до Орденської Ради від часу останнього її засідання з дня 1-го серпня 1954.

Подання ці були від тих учасників Зимового Походу, які до цього часу, з різних причин не мали можливости завчасу бути нагородженими заслуженою нагородою.

Орденська Рада своєю постановою узнала, що право на нагороду Орденом Залізного Хреста мають:

Підстаршина Семен Клішковський, Филаделфія; адміністративний підпоручник інж. Павло Дубрівний, Филаделфія; поручник Іван Винник, Ню Йорк; сотник Іван Лютий, Бавнд Брук; полковник Володимир Герасименко, Боффало; сотник інж. Макар Каплистий; військовий урядовець Євдокія Крат, Дітройт; підполковник Юрій Загородний, Клівленд; поручник -р Олекса Яворський, Торонто, Канада; підстаршина Всеволод Рачeнко, Міннеаполіс і поручник Олександер Вдовиченко, Міннеаполіс.

На підставі цієї ухвали, пан Президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, після рапорту голови Орденської Ради генерал-поручника О. Загродського, власноручно удекорував Орденом Залізного Хреста перших шістьох з повищого списка Лицарів, що були присутні на святі для відзначення 40-роковин переможного закінчення Зимового Походу, що відбулося 5-го листопада 1960 року в Ню Йорку.

Вітаючи нових Лицарів, Президент УНР, д-р Степан Витвицький підкреслив історичну заслугу всіх учасників Першого Зимового Походу в боротьбі з московським окупантом, та велику символічну вартість нагороди Орденом Залізного Хреста для власників цього Ордену, і для наступних поколінь.

Олександер Загродський,
генерал-поручник, голова Орденської Ради;

Д-р Євген Приходько,
голова Представництва УНР в ЗДА.

Святочний Вечір Відділу ОбВУА у Филаделфії, Па.

В неділю 27-го листопада 1960 р. відбувся Святочний Вечір Відділу ОбВУА в залі Народного Дому при вул. Бравн і 23-ій. Вечір відкрив чет. Евген Рудий, культ. освітній референт Відділу ОбВУА, вітаючи Їх Ексцеленцію Преосв. Кир Йосифа, якого попросив про молитву. Після молитви чет. Е. Рудий привітав усіх присявних на залі комбатантів, проводи українських організацій, пань і панів та молодь, що взяла масову участь у Святі, а зокрема Голову Централі ОбВУА сотн. артилерії д-ра Володимира Галана.

Пор. УСС Іван Поритко, як перший голова Відділу ОбВУА, зложив вичерпний звіт від часу заснування Відділу ОбВУА, аж посьогодні. Після цього складали привіти представники комбатантських та загально - українських організацій.

В концертово - мистецькій програмі виступали: Балет СУМА під мистецьким проводом п. Любомира Трицецького, Молода Просвіта і п-ни Олена й Емма Красовські. Слід відмітити, що в балеті СУМА п. Володимир Кононенко своїм танком „Чумак" зачарував публіку, хоч й інші члени танцювальної групи виконали свої ролі якнайкраще.

Сестри Олена й Емма Красовські, які прибули недавно з Франції, студентки американської музичної школи, при двох скрипках відспівали дует „Місяць на небі" і „Берізку".

Дуже гарно виконали ролю колишніх медсестер на Рідних Землях дівчата: Оля Матла, Ярка Коморовська, Ярка Гримішак, Ярка Потиличка і Марта Кушнір. Усі дівчата належать до четвертої стежі ім. „Червоного Хреста" Молодої Просвіти.

При акордіоні й скрипці сестри п-ни Красовські відспівали по італійськи „Сорейто", опісля на скрипках і акордіоні відіграли „Марш молоді" й „Ой ти дівчино". П-на Олена Красовська відспівала по французьки сольо „Україна". Ця пісня повстала в курені ім. Богуна, який був вишколений 1944 р. з українців в Німеччині до боротьби з французьким підпіллям і брав участь спільно з французькими партизанами в боротьбі проти німецького окупанта в Франції. Після того вмашерувало на сцену молоде військо, шоста стежа ім. Романа Шухевича-Чупринки „Молодої Просвіти", зі збірною рецитацією „Хто живий в ряд ставай", в підготовці п-ни Олі Селезінки. Учасники: Роман Ільчишин, Орест Борис, Олесь Сілецький, Данило Береза, Лев Нич, Ярослав Вінцентяк і Ярослав Дзюнич.

На закінчення, при двох акордіонах п-ни Красовські відіграли в'язанку українських пісень, а потім відспівали дует „Думи мої".

В заключному слові промовляв голова Відділу ОбВУА д-р Микола Рибак, вказуючи на шляхи, якими пройшли українські вояки в боях за незалежність Української Держави. Українських вояків все об'єднувала і об'єднує гаряча любов до України, про що засвідчила не лише зброя і безліч жертв упалих на полі бою, але також праця серед нашого народу. Тільки жертвенною працею промостимо шлях до привернення незалежности й соборности нашої Батьківщини.

Подякою виконавцям і всім гостям за численну участь і відспіванням „Ой у лузі червона калина" закінчено Вечір.

Евген Рудий,
культ. - осв. референт.

Загальні Збори Рідної Школи в Ню Гейвені, Конн.

Одинадцяті Загальні Збори Т-ва Українська Рідна Школа при укр. кат. церкві в Ню Гейвені відбулися 27 листопада.

Збори провадив д-р О. Лодинський, а секретарював п. В. Добчанський. Уступаюча Управа УРШ старанно приготовилась до зборів, видаючи докладний звіт друком.

Українська Рідна Школа в Ню Гейвені, вже від одинадцятьох років провадить три рази на тиждень навчання українознавства за програмою, затвердженою Шкільною Радою УККА в обсязі десятьох кляс. В шкільному році 1959/60 діяльність УРШ поширено. Відкрито суботню школу для дітей, які української мови не знають. Тепер діє вже дві кляси суботньої школи при наявності 40 учнів, а від вересня цього року відбуваються ще початкові курси української мови для молоді старшої віком. На курс записалося 14 осіб, в тому дві студентки з Єйльського університету. Три учительські сили в особах пані Е. Матвієнко, д-р М. Борисюка і пана М. Гірняка забезпечують рівень навчання. Парох, всч. о. Степан Чомко, навчає релігії у всіх клясах.

До вище наведених успіхів без сумніву причинилося прихильне наставлення пароха о. С. Чомка, який дав гарне новозбудоване приміщення для школи, за що загальні збори висловили спеціяльну подяку. По ділово переведених дискусіях вибрано нову Управу УРШ, майже в незміненому складі з минулого року, з п. В. Сиваком як головою.

О. М. Д.

Останній лист до дир. Миколи Капусти

(Замість посмертної згадки)

Дорогий Пане Директоре!

Цей лист ніби нічим не інший від десяти таких листів, які я вислав Вам від нашої розлуки в Зальцбурзі, Австрія, в березні 1949. Щороку в цю пору, між Вашими іменинами й Різдвом, я слав Вам листа із своїм річним оглядом подій і переживань, вкладав до листа п'ять зелених (на „дзигар") і нетерпляче ждав Вашої відповіді. І щороку приходила відповідь, з якої виходило, що то я маю накриту сімдесятку, натомість Ви не цілу п'ятдесятку років — а не навпаки. Вічна бадьорість, вічна віра в краще завтра, один і той же рефрен: „Стою лицем звернений на схід і — жду" ... А то ще п'ятка — хай буде в честь і славу французької пошти сказане! — ні разу не пропала ... небо між Клівлендом і французьким Сарселем, з-німецька кажучи, було сповнене скрипок ...

Правда, минулого року Ви, між рядками своєї молодечої речевости в розповіді й невідступного оптимізму, згадали, мовляв, „одна кляпа в серці трохи не кляпус" — але Ви так швидко й так пориваючо, за тим же духом, „іншим путем повернули", що я аж тепер, ретроспективно, можу з'ясувати справу й уявити, що Ваші слова були не в жарти... І от сьогодні мій лист таки мусить бути інший, ніж звичайно. Найочевидніша признака цієї іншости: адреса на коверті цього листа звернена вже не до Вас, тільки до Редакції часопису... Це мій останній лист до Вас, на який, я ніколи не дістану відповіді — бо від 2 листопада ц. р. Ви переселилися в країну, звідки немає ні відповіді ...

Чому власне кажучи, я (а не хтось інший) пишу Вам цього листа? Я ж, на добру справу, майже не знаю Вас. Доки ми одного літнього пополудня 1946 не стрінулися перед вікном Вашого поперечного бараку в таборі Зальцбург - Лексенфельд, я знав тільки, що є, чи був у Ревізійному Союзі Українських Кооператив у Львові дуже грізний директор - ревізор (якого навіть випадковий однойменник - кооператор не зумів укоськати), з дуже грізним виглядом і зовсім негрізним назвищем: Микола Капуста; знав, що той директор належить до найзавзятішої „старої войни", завзято ходить на футбольні змагання — і це, менш - більш, усе. Потім, під час німецько - большевицької війни я довідався, що в кам'яницю, де Ви жили, вдарила большевицька бомба й відламком, чи румовищем муру зламала Вам ногу. А потім — аж та зустріч перед Вашим вікном у таборі ДП ... Та й яка то була зустріч?! Ви, у свій ніби-грізний (на лад Цяпки Скоропади) спосіб заявили, що „цього паталаха (сиріч, мене) кожний знає", вирахували мені сім гріхів головних моєї футбольно-воротарської кар'єри — і ми розійшлися так, ніби то була наша не перша, тільки сто-перша зустріч. А потім рутина буднів: Ваша — в Таборовій Раді, моя — в таборовому спортовому клюбі. В двох площинах наші інтереси сходилися і зводили нас докупи: в будні — в друкарні, де видавалися „Останні Новини", а в неділю на спортовій площі.

І в цих двох площинах я пізнав Вас ближче: як фронтовика і старшину, в військовому й цивільному значенні слова. І звідси датується мій незмінний сантимент до Вас. Він ні на йоту не змінився навіть тоді, як я — написавши в „Нових Днях" (тодішньому недільному додатку „Останніх Новин") дуже гостру критику постави нашої громади — на деякий час попав був у Вашу неласку ...

Ось чому я почуваюся в праві писати Вам цього листа. Я не знаю двокладних деталів Вашої біографії — зате я знав Вас як людину української еліти, яка сповняє сумлінно свій обов'язок у всякому положенні — аж до останнього віддиху, людину крицевого характеру, а при тому золотого серця.

Як такого я прощаю Вас і хочу, щоб такою навіки залишилася про Вас пам'ять серед тих українців, які Вас ближче не знали!

Ваш ОНО

P. S. — А призначену для Вас п'ятку, замість квітів на Вашу могилу, шлю на потреби улюбленої Вами студентської молоді.

Роковини смерти бл. п. Степана Бандери і „Свято Героїв" в Балтиморі, Мд.

Заходом 14-го Відділу ООЧСУ і співпраці СУМА громада міста Балтімор гідно відзначила першу річницю смерти борця за волю України — провідника ОУН, бл. п. Степана Бандери, як рівнож гідно вшанувала пам'ять С. Петлюри, Є. Коновальця та Т. Шухевича-Чупринки, які впали за цю саму Велику Ідею.

16 жовтня о год. 10-ій рано в українській грекокатолицькій церкві св. Михаїла відправлено Сл. Божу і Панахиду за спокій душі бл. п. Ст. Бандери. Службу Божу і Панахиду відправив місцевий парох о. П. Мельничук.

Того самого дня о год. 8-ій рано о. В. Соловій відправив поминальну Службу Божу і Панахиду в українській грекокатолицькій церкві в Куртіс - Бею, Балтімор. Прекрасна проповідь о. В. Соловія була присвячена пам'яті бл. п. Ст. Бандери. О год. 5-ій п. п., у виповненій по береги залі при церкві св. Михаїла відбулась Академія — Свято Героїв. Свято відкрив голова ООЧСУ інж. Іван Совган. Святочну доповідь виголосив представник головної Управи ООЧСУ мгр. Боровик. Своїм словом зумів насвітлити постаті всіх чотирьох героїв, які служили і життя своє віддали за Волю України.

На дальшу частину програми складалися деклямації і хорові точки. Чоловічий хор 14-го Відділу ООЧСУ під управою п. дир. Івана Сенюти по-мистецьки виконав три пісні: „Коли ви вмирали", „Ой, тай забіліли сніги" і „Слава героям", а баритон п. М. Турик виконав сольові точки. Надзвичайно удалою була деклямація п. н. „Спогад" Михайла Обуха, яку з чуттям віддав член ООЧСУ А. Чорний. Дві деклямації, які виголосили маленькі члени Юного СУМА, Маруся Радь „Світлій пам'яті Ст. Бандери" і Роман Стельмах — були закінченням Академії.

Оксана Юзенів

10-річчя ООЧСУ в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України в Джерзі Сіті, Н. Дж., влаштувала 30-го жовтня у великій залі місцевого Українського Дому Ювілейне Свято з нагоди 10-річчя 12-го Відділу ООЧСУ.

Офіційна частина складалися з вступного слова п. Євгена Ясіньовського та привітів від Головних Управ: ООЧСУ — п. сотник Кононів, від СУМА — п. Ярослав Гавур, від членів засновників Відділу промовляв п. Підгородецький, від місцевої української Громади промовляв відомий громадський і політичний діяч комісар Марсел Вагнер. Численні привіти склали представники навколишніх відділів ООЧСУ, СУМА та організацій і товариств. Звітну промову виголосив голова ООЧСУ п. Іван Цьолко. З увагою вислухавши промови і привітання, приявні нагородили кожного промовця оплесками.

Святочну промову виголосив почесний голова Свята проф. П. Савчук, який з'ясував основні чинники національно - визвольних змагань, пов'язавши їх з потребою існування Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Приявні нагородили його оплесками.

Мистецька частина складалася з виступів: оркестри „Сурма" Джерзі Сіті — дириг. п. Ів. Драган; акторок п-ні Іванни Кононів і п-ні Валі Калин; письменників - гумористів п. Ів. Керницького і п. М. Понеділка; з деклямацією виступила п-на Марія Гаврилюк та народні танки виконали Юні Сумівці. Всі виконавці мистецької частини прекрасно виконували свої точки. Публіка була задоволена, і оплескувала виконавців.

Ювілейний бенкет розпочався молитвою, яку провів приявний на Святі о. З. Бачинський, сотрудник української католицької церкви. Святом керував діловий комітет на чолі з головою п. Ів. Цьолком. Бенкетовою частиною завідували Григорій Вуря, п-ні Гаврилюк та інші. Тостмайстером був п. Яр. Гавур. Після бенкету була забава з танцями та дружніми гутірками.

Треба ствердити, що святковий діловий Комітет і тостмайстер прекрасно справилися з своїми обов'язками, яким заслужено належиться щире й дружнє признання. Рівно ж належиться признання всім тим паням, що приготовили смачні закуски та по-мистецьки обслужили приявних, а також належиться признання всім панам, що безпосередньо спричинилися до такого гарно підготовленого й переведеного свята.

А.Б.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 11.

Н. Дусенко, Шікаго	$ 15.00
І. Сигура, Торонто	10.00
Д-р М. Орловський, Брунсвік	10.00
П. Кушнір, Бріджпорт	10.00
Д-р Н. Пелехович, Форест Гілс	10.00
В. Ділик, Дітройт	6.00
П. Одарченко, Вашінгтон	5.00
А. Данчук, Френкін	5.00
І. Тарнавський, Пітсфілд	5.00
С. Каша, Клерк	5.00
В. Коссар, Вінніпеґ	5.00
Д. Мачулаба, Клівленд	5.00
О. Петришин, Бруклин	5.00
О. Городиський, Шікаго	5.00
Л. Суліцький, Вілмінгтон	5.00
А. Вік, Дітройт	5.00
М. Фессак, Ню Йорк	5.00
Н. Волк, Трумбул	5.00
Д-р Я. Падох, Ню Йорк	5.00
Р. Заплітний, Бат Крік	5.00
Д. Петренко, Сан Франціско	5.00
А. Мовчко, Питсбург	5.00
Ю. Мітьо, Мишиг. Сіті	5.00
Д-р В. Марчук, Клирендон	5.00
Д-р М. Мостович, Луізвіл	5.00
І. Теодя, Бронкс	5.00
М. Ляшенко, Шікаго	3.00
о. І. Покотиленко, Шікаго	3.00
П. Зботанів, Ґренд Репідс	3.00
І. Заліорський, Елджин	3.00
М. Дудай, Дітройт	3.00
В. Кий, Честер	3.00
Г. Матис, Честер	3.00
М. Ковалисько, Клівленд	3.00
Учні VI кл. Св. Миколая в Шікаго з нагоди ім'янин проф. Р. Завадовича	2.50
А. Кейбіда, Мейпелвуд	2.50
Н. Ярема, Плейнфілд	2.00
Р. Климкович, Покіпсі	2.00
С. Брудний, Боффало	2.00
С. Чорніта, Филаделфія	2.00
Н. Марцінюк, Парма	2.00
О. Кривий, Дітройт	2.00
Р. Коровайчук, Клівленд	2.00
М. Денко, Росфорд	2.00
В. Кручовий, Річмонд Гіл	2.00
А. Кібюк, Вайтстон	2.00
С. Госяк, Ст. Джозеф	2.00
Г. Тимус, Питсбург	2.00
А. Михайлова, Метачен	2.00
Ю. Демчак, Трумбул	2.00
Я. Претика, Фар Ракавей	2.00
І. Новосад, Елджін	2.00
А. Соломка, Дітройт	2.00

І. Собенко, Ню Йорк	2.00
П. Врублівський, Шікаго	2.00
М. Матішевський, Бруклин	2.00
П. Гадач, Филаделфія	2.00
А. Гудзовський, Елмгурст	2.00
В. Валевич, Ірвінгтон	2.00
І. Палієвич, Блумфілд	2.00
С. Конопа, Ірвінгтон	2.00
В. Гойк, Патерсон	2.00
Е. Дешко, Лос Анджелес	2.00
Т. Вовчак, Ню Йорк	2.00
Ф. Марціновський, Линдже Лейн	2.00
В. Стащко, Когоус	2.00
М. Біликовська, Дерби	2.00
І. Бекіш, Питсбург	2.00
О. Фединський, Клівленд	2.00
С. Бурий, Селем	2.00
Г. Лучанко, Филаделфія	2.00
А. Гулька, Ньюарк	2.00
А. Гнатів, Міннеаполіс	2.00
В. Барагура, Ню Йорк	2.00
І. Ганчак, Істон	2.00
І. Кінаш, Когоус	2.00
Н. Дуда, Торонто	2.00
П. Цибуляк, Торонто	2.00
І. Ньонька, Торонто	2.00
І. Кріль, Ню Йорк	2.00
М. Політило, Ґеркімер	2.00
Н. Шигура, Джексон	2.00
М. Добрянський, Менчестер	2.00
Д-р М. Сапороженко, Ст. Луїс	2.00
Д. Олексюк, Бріджпорт	2.00
В. Ревюк, Сиракюз	2.00
Н. Корчак, Деррі	2.00
М. Семанишин, Бунтон	1.00
І. Кукурба, Шікаго	1.00
А. Старко, Дітройт	1.00
В. Возняк, Сиракюз	1.00
Г. Шинкульський, Гілсайд	1.00
Р. Геник-Березовський, Торонто	1.00
М. Стиранка, Торонто	1.00
О. Коцюба, Ст. Пол	1.00
О. Куйбіда, Бронкс	1.00
Я. Олсон, Джерзі Сіті	1.00
І. Лабай, Поугтавн	1.00
М. Личик, Шікаго	1.00
Т. Сапліний, Балтімор	1.00
Разом	$ 305.00
Раніше проголошено	$ 2,684.45
Разом	$ 2,989.45

ЗАКЛИК
Головної Канцелярії УНСоюзу
ДО ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

Зближається кінець року, а з ним і час, коли УНСоюз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення усього діловодства. Щоб уможливити головній канцелярії УНСоюзу поробити замкнення на час, прохаємо Членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказп і рахунки за місяць грудень вже вислані всім Відділам з винятком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема закликаємо ці Відділи, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати бодай у цім місяці грудні всі належности на час, так щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки НЕ ПІЗНІЩЕ, як 30-го ГРУДНЯ. Щоб вкладки були зачислені на конто 1960 року, головний касир мусить депонувати їх в банках не пізніше, як до полудня 30-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

ЗДА В РОЛІ ВИНУВАТОЇ НЕВІСТКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Патіньо) були призначили на робітничі платні більшу частину прибутку замість прогулювати його в Парижі й Монте Карльо. Тепер копальні вже знаціоналізовані — але як воно звичайно буває з державними підприємствами, так безнадійно адміністровані, що життьовий рівень болівійців ще нижчий ніж давніше. Болівія єдина латиноамериканська країна, що дістає поважну американську допомогу і лише завдяки тій допомозі сяк-так втримується на поверхні, не зважаючи на катастрофальні висліди марксівських експериментів уряду. Цебто, було зле і є зле — але невже з вини ЗДА?

Життьовий рівень американського робітника неперевершений, завдяки незвичайно високій національній ренті ($2,490, брутто на голову). У промислових країнах Західньої Европи та рента куди нижча (від $,1924 у Швеції до $487 в Італії), але робітничий життьовий рівень втримується там на гідному рівні завдяки поступовому соціяльному законодавству, що достосовує прибутки до потреб — шляхом поважних додатків на малолітні діти, дешевих будівельних кредитів та інших способів опіки над родиною. Латиноамериканські держави не можуть рішитися на ту другу розв'язку, єдинодоступну для них — не можуть спромогтися на розв'язку соціяльного питання в рамах поміркованого капіталізму, яка вповні оправдалася в Західній Европі, і знайшла одобрення тамошнього робітництва, навіть більшої частини соціялістичних партій. Вони дальше борсаються між двома екстремами, між Патіньом і Пасом Естенсором. Або жорстокий „світінг систем", притаманний первісному ліберальному капіталізмові, що панував в Англії за часів Маркса, або божевільні експерименти незрілих державних мужів, вихованих на перестарілій Марксовій доктрині. Або дохід з підприємств розділений несправедливо, або того доходу зовсім немає. І так зле і так не добре — так чи інакше робітничі злидні, ресентименти, революційне кипіння — по мистецьки капіталізоване бородатим „апостолом черні".

Кеннеді про кволість американської молоді

Ню Йорк. — Нововибраний президент Джан Ф. Кеннеді написав для „Спортової Ілюстрації" статтю, в якій пише, що треба всіми засобами поборювати кволість деякої частини американської молоді, бо це є „загрозою для нашої безпеки і відбирає нам можливість змагати до того, щоб втриматися на першому місці між країнами світу". Кеннеді пише в своїй статті про ті заходи, які робитиме його уряд, щоб направити теперішнє становище. При Білому Домі має діяти окрема комісія фізичної здібности молоді. За здоров'я молоді має відповідати уряд здоров'я, виховання і добродійности. Губернатори всіх стейтів повинні щороку брати участь в Крайових Конгресах, які займаються проблемами молоді. Урядові агенції опублікують заяву, що фізична й умова здібності, — це основа політики ЗДА. І президент Айзенгавер піклувався станом здоров'я американської момоді, коли побачив, що військові комісії відкидають як нездібних до військової служби великий відсоток юнаків.

● **Англійські залізниці,** націоналізовані за попереднього соціялістичного уряду, виказують постійний дефіцит. Тепер створять для них окрему адміністраційну управу, виділивши залізниці в окреме підприємство, яке мусить працювати на здорових торговельних засадах, а не з величезним бюрократичним апаратом.

● **Югославія** підписала в минулому тижні торговельні умови з Польщею, Румунією і Східньою Німеччиною, але югославська преса сумнівається, чи Югославія зможе зберегти нормальні взаємини з комуністичними сателітськими державами, які підписали той останній московський комуністичний „маніфест", в якому страшенне вилаяно Югославію Тіта за „зраду Марксо - ленінським ідеям".

Річний концерт хору „Трембіта" в Дітройті, Миш.

На тлі численних принагідних **імпрез з пістряво** складеними **програмами** самостійний **звітний концерт** хору „Трембіта" **стався на** терені дітройтської **метрополії** особливою **подією. Доказом** її притягаючої **сили була** переповнена велика **заля Арт**-Інституту на **концерті, що відбувся** в неділю **27 листопада**.

Від часу свого заснования хор **„Трембіта"** під керівництвом **дириґента** Кирила Цепенди **постійно** розвивається **і робить у** своїй мистецькій **праці щораз** нові спроби. Як **показав** цьогорічний концерт, **хор значно** поповнив і поширив **свій** репертуар. У заслугу **дириґентові** треба вписати **й те, що** програма концерту **включила** різні зразки хорової **музики**, давнішої і сьогоднішньої, зате зовсім поминула **витвори** примітивізму й так званої „давидовщини", які ще, на жаль, покутують у виступах різних хорів. Частина **програми** була виконана при **співучасті** симфонічної оркестри. Участь гостей, членів **Скандинавської** Оркестри була відплатною за виступ „Трембіти" на минулорічному концерті цієї оркестри.

Цінним здобутком „Трембіти" є її новостворений жіночий хор, що виступив у гарному стилевому гуцульському вбранні. Це великий і міцний голосово відділ. Створення його корисне й з того погляду, що в нас є — може не так численні, як вартісні й оригінальні твори для жіночого складу. Вже під час свого першого виступу хор виконав відому Баркаролю Станислава Людкевича на слова Пачовського, пісню „Ой, сивая зазуленька" Зиновія Лиська і „Янчик" Людкевича. Інтерпретація, передання усієї романтики твору і змальовання образів „осріблених світилів" та „кришталевих хвиль" вимагало б від хору більшої тонкости і ніжности у виконанні. Два інші твори, дуже цікаву своїм гармонічним плетінням пісню Лиська і живого та кольоритного „Янчика" хор виконав прегарно і добув усю їх красу й оригінальність.

Порівнюючи, блідше випав на останньому концерті виступ чоловічого хору, який виконав „Гей, гук, мати, гук" Лисенка, „Жива" Котка і „Вогні горять" Воробкевича. Останній твір не дуже високої якости, для сьогочасного слухача мало цікавий і просто перестарілий.

Мішаний хор виступив спершу з трьома творами після - Лисенківської доби. Це були „Вулиця" Філярета Колесси, „Веснянки" Стеценка і „Льодолом" Чуприники-Леонтовича. „Вулиця" — один з улюблених хорових творів на початку цього століття, — не втратила своєї вартости й досьогодні. Щоправда, її форма попурі не цінiться високо у ряді музичних форм, все таки, як цикл однородних любовних пісень, вона вдало пов'язана в одне ціле. Її особливо приємно було почути слухачам старшого покоління, що пам'ятають майже кожну її мелодію. Можна радіти, що хор добув із забуття Стеценкові „Веснянки". Як не дивно, а в нас надто мало плекається музику цього композитора, за вийнятком популярних колядок. У нього ж є так багато цікавих хорових творів. „Льодолом" Леонтовича, — один з його нечисленних оригінальних творів, бадьорий і, особливо у середній частині, гармонічно цікавіший, ніж неодна кантата. З обов'язку звітодавця мушу згадати, що дириґент та хористи завдали собі труду і підготовили й уперше виконали мою жартівливу „Пісню про Гарасима".

На закінчення концерту мішаний хор разом з оркестрою виконав один з кращих зразків української хорової музики „Туман хвилями лягає", уривок з опери „Утоплена" Лисенка та американську історичну пісню „Гимн боротьби" Стіле. Цей останній твір був в оригінальній обробці тутешнього композитора Ван Гюзена, що був приявний на концерті.

Цілий великий, можливо аж надто великий, відділ творів для мішаного хору, творів технічного доволі складних, був підготований і виконаний з великим вкладом праці і запалу. З признанням треба згадати про участь ряду солістів: М. Бреадень, О. Рихлівська - Войтович, В. Баран, О. Бартків, П. Пахолюк, Я. Сена, М. Тарасюк. Фортепіяновий акомпаніямент був у руках Ольги Дубрівної - Соловій, у грі якої посднюються вроджений хист з повним професійним вмінням. Пояснення для англомомовної публіки, якої з уваги на „міжнародні" зв'язки „Трембіти" було багато, подавала п. Надія Віхар. Добра організація концерту, це діло рухливої управи хору під керуванням голови інж. Турянського.

Як цілість, беручи ще до уваги численність хору, його зверхній вигляд і здисциплінованість, як теж живу реакцію слухачів, недільний концерт був вдалою і гарною імпрезою. Під його свіжим враженням хотілося б сказати, що праця наших хорів одна з ясних сторінок нашого життя і один з доказів, що „не самим тільки хлібом" живемо.

Василь Витвицький

Успіхи нашої молоді

На сторінках нашої преси часто читаємо про успіхи нашої, тут народженої молоді, яка вибивається і в цивільних і в військових студіях. Одним із таких є кадет Роман Ривак, учень 2-го року гайскулу, син Миколи й Марії з Біликів-Ривак.

Роман М. Ривак

11-го листопада 1960 р. Військова Академія в Гейнсвіл, Джорджія, що є одною із найвизначніших військових кадетських шкіл, відзначила Романа за його успіхи в науці й піднесла його ступінь до сержанта.

Батьки Романа активні громадські діячі. Батько Романа — Микола був двократним головою ООЧСУ та членом хору „Думка"; — мати, Марійка, відома суспільна діячка перед і під час другої світової війни. Роман і його брат Борис, що є теж визначним учнем 2-ої кляси гайскулу, є членами 204 Відділу УНСоюзу.

Сержантові Романові М. Ривакові бажаємо якнайкращих успіхів в його дальших військових студіях, яким він думає присвятитися. На наших визвольних змаганнях дошкульно відбилася недостача фахових військових старшин. Це відрадне явище, що наша тутешня молодь вибирає військові студії.

Л. М.

Хроніка Йонкерсу, Н. Й.

Жалібні сходини. Старанням Організацій Визвольного Фронту відзначено перші роковини трагічної смерти сл. п. Степана Бандери Заупокійним Богослуженням з Панахидою в українсько - католицькій церкві та Жалібними Сходинами в залі Дому СУМА у неділю 16-го жовтня. Згадані сходини відкрив М. Сидор, а жалібне слово виголосив О. Кулинич.

Базар в українській катол. церкві. Цьогорічний базар в залі нашої церкви в жовтні тішився великою фреквенцією громадянства і дав чистого доходу коло $12.000, так потрібних на удержання парохіяльної школи. Головний виграш — авто — попав знову до „автсайдера", тим разом італійського походження.

Веселий Вечір. Заходами Жіночого Клюбу при Домі СУМА влаштовано в неділю 23 жовтня „Веселий Вечір", в програму якого входили виступи хору Юного СУМА, жіночого, мужеського та мішаного хорів під дир. п. Степанчука, які виконали ряд пісень побутового та веселого жанру. В другій частині висвітлено фільм і фота панни Варвари Скробала (б. міс Союзівки) та панни Степанії Костевич, які були минулого місяця з прогулькою на Україні та відвідали Київ, Харків, Ялту, Львів та Добромиль. Згадані пані давали пояснення. Хоч вони тут вже народжені, то володіють українською мовою, яка їм придалась на Україні, та своєю винкливістю заганяли в кут провідників Інтуриста. Приявні оплесками нагородили обидвох прелеґенток, які не жаліли коштів та часу та поїхали подивитись на Україну своїх батьків. Треба згадати, що і їхні батьки і вони беруть участь в громадському житті нашого міста.

Громадянство виходило з залі немов би надихалося „рідного повітря" з дорогої рідної землі.

Академія в честь Митрополита Андрея Шептицького, Листопадового Зриву та Свята УПА. Українська парохія при співучасті українських організацій Йонкерсу влаштувала в неділю 6 листопада в шкільній авдиторії величаву академію, яка в першій частині присвячена була пам'яті Митрополита Шептицького, а в другій частині Листопадового Зриву та УПА. По співі американського гимну у виконанні шкільного хору, о. декан В. Клос відкрив академію, пов'язуючи дати 1-го листопада 1918 та 1-го листопада 1944. Промову про Митрополита виголосив о. д-р Соловій, ЧСВВ, з Ню Йорку. Промову про 1-го Листопада та про УПА виголосив проф. М. Чировський, з Нюарку. На переміну співали церковний хор під дир. п. Уличного, шкільний хор парохіяльної школи під дир. п. Уличного та уч. Баранського, мішаний хор СУМА та хор Юного СУМА, під дир. п. Степанчука. Виступали також п-і Левинська з Ню Йорку з рецитацією та мелодеклямацією, і д-р О. Сохан зі скрипковим сольом, д-р В. Пацлавський з фортепіяновим сольом і уч. Баранський також з фортепіяновим сольом, діти парохіяльної школи та Юного СУМА з деклямаціями. Академія випала добре, була „маратонська", тривала майже 4 години. Громадянство майже вщерть виповнило шкільну залю.

К.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, в тим самим і співвласниками 23-мільйонового майна організації!

Хроніка Зборівського Комітету

13 листопада відбулися Ліквідаційні Збори Добродійного Т-ва „Українська Єдність", яке проіснувало 20 літ під проводом відомого на терені Ню Йорку суспільно - громадського діяча п. В. Хоміцького.

За ініціятивою п. В. Хоміцького Ліквідаційні Загальні Збори одноголосно ухвалили приділити з позісталих при ліквідації Т-ва фондів суму $250 на фонд будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, а суму $500 на видавничий фонд Зборівського Збірника, в якому буде також поміщена історія цього Т-ва. Крім цього Ліквідаційні Збори порішили відступити уділи Т-ва в сумі $250 в Українськім Народнім Домі в Домі в Ню Йорку на власність Науковому Товариству ім. Шевченка в Ню Йорку.

Належить відмітити, що згадане Товариство жертвувало на будову школи св. Юрія в Ню Йорку $600, а дрібними пожертвами коло $100. Так само на церкву св. Юрія в Ню Йорку жертвувало $240, а дрібними пожертвами коло $100. і при остаточній ліквідації також припаде відповідна сума на повищу ціль.

На харитативні цілі ЗУАД-Комітету у Филаделфії Т-во на протязі свого існування жертвувало коло $700.

В неділю 23 жовтня відбулася в Ню Йорку чергова зустріч зборівців, яку вступним словом і молитвою відкрив голова Зборівського Допомогового Кмітету п. Максим Паньків. Вміло проводив на зустрічі п. Лаврентій Барицький, як тостмайстер. Згадав у своїй промові про померлих членів Комітету, яких пам'ять вшанували присутні повстанням з місць. Окрему згадку присвятив п. Барицький недавно померлому містоголові Комітету бл. п. д-рові Теодорові Хомякові.

Зустріч пройшла серед милої родинної атмосфери, яку допомогли створити оповіданнями і споминами про нашу вужчу батьківщину недавно прибулі з краю: п. М. Познахівська, п. Біликова — дружина п. М. Білика з Байонну і його два сини, та інж. Малюга. За видатну допомогу в улаштуванні зустрічі Комітет дякує пп. Анні і Петрові Глухам та пп. Євдокії і Іванові Мартиновим. З рамени Комітету перевели збірку на відбудову церкви в Зборові п. Л. Барицький і п. Осип Кіндратів. За зібрані на ту ціль фонди переслано пакунок вартости $153. На ту ціль пожертвували: по §10 — Осип Кіндратів, Фірма Братя Стасюки, Марія Стрик - Сидор; по $5 — Л. Барицький, Пирський, Фірма Ромашко, Б. Кормелюк, Осип Маланчук, Михайло Романів, Мирослав Мартюк, П. Стрик-Коверко, Осип Вовк; Фірма Ґарфінкель §3; по $2 З Теофіль Леськів, Гринів, Гавран; по $1 — П. Глух і п. М. Паньків. Окрема подяка належиться п.п. Марії і Миколі Процикам з Филаделфії за пожертву на ту ціль в сумі $67.

На видавничий фонд книжки про Зборів і Зборівщину переслали: п. Микола Гуральний з Ню Йорку $10; по §2 — П. Кость Богдан з Шикаґо і п. Максим Стельмах; па $1 Петро Багрій з Гамілтону і п. М. Моćква.

На харитативні цілі Комітету переслали пп. А. і К. Олива §6, а пп. Е. і Ст. Чуми — $3.

О. М.

Короткі Вістки

● **Західньо - німецький уряд** запротестував через свого амбасадора в Парижі проти перехоплювання французькими воєнними кораблями німецьких торговельних кораблів і насильного переводження ревізії у пошукуванні за зброєю, що її большевики пачкують для альжирських партизанів. Від жовтня мин. року сім німецьких кораблів були зревідовані. Водночас Західня Німеччина заявила, що вона хоче співпрацювати з Францією у поборюванні пачкування совєтської зброї до Африки.

● **Теперішній секретар праці** республіканець Джеймс П. Мічелл заявив, що Кеннеді не міг зробити кращого вибору, коли найменував на секретаря праці правного дорадника робітничих організацій Артура Дж. Голдберґа. Мічелл вислав ґратуляції Ґолдберґові і побажав йому успіхів на новому становищі, яке Ґолдберґ обійме 20-го січня 1961-го року.

● **Є поголоски**, що в цьому зимовому сезоні на Флориду має прибути на відпочинок англійська княжна Марґарита, яка одружилась з Антоні Джовнсом. На Флориді відпочиває дружина президента - електа Джана Ф. Кеннеді і є можливість, що княжна Марґарита зустрінеться з новою першою леді ЗДА.

● **Зближаються Різдвяні Свята** і Крайове Товариство для запобіжения пожежам остерігає населення цієї країни, щоб були обережні з ялинками, бо деякі прикраси на них легко спричиняють пожежі. Небезпечною є комбінація таких прикрас на ялинки як „штучний сніг" і так зване „волосся янголів", яке є роблене зі шкляної вовни і яке є легкозапальне, коли тільки до нього наблизиться полумінь.

Посмертні згадки

Павло ЗАЛЕЦЬКИЙ, — довголітній член Б-ва св. о. Миколая, Відд. 99 УНСоюзу в Вілкес Беррі, Па., помер 5-го грудня 1960 р. Покійний прожив понад 80 років. Походив із села Бутини, пов. Жовква, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Єву, 3 синів, 3 доньки, внуків та правнука. Похорон відбувся 8-го грудня 1960 р., в церкві св. ап. Петра і Павла у Вілкс Бері, Па., де було відправлене Поминальне Богослуження. — В. Н. П.!

В. Валіґун, секр.

Михайло ШКІЛЬНИЙ — член Б-ва св. І. Хрестителя, Від. 76 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 25-го листопада 1960 р., проживши 64 роки. Покійний походив із села Покропивна, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну й 3 дітей. До УНСоюзу Покійний вступив 1927 р. Похорон відбувся 28-го листопада 1960 р., з пох. заведення Литвин і Литвин до церкви св. І. Хрестителя у Виппані, а опісля на цвинтар в Довер, Н. Дж. — В. Н. П.!

В. Салабун, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,575. Горила.

Мавполюд скочив вниз і негайно витягнув з піхви ножа...

А в тій самій хвилині зарисувалася сильветка бестії, що, пирскаючи, вставала зі схованого лігва.

Занепокоєння збільшилося, бо Тарзан зараз побачив великого горилю, що зближався до нього з темноти!